

عشق به کتاب در يك روستای پاک

گفت‌وگو با مجید ابویسانی، مسئول کتابخانه ابویسان

سال ۱۳۹۶ توفیق اجباری نصیبمان شد. برای شرکت در جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی کودک و نوجوان کشور. ساده شروع کردیم، اما خوش‌بختانه بین پنج هزار باشگاه شهر و روستایی، عنوان اول را به‌دست آوردیم. دریافت جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی اتفاق فرهنگی دیگری بود که قشر کودک و نوجوان روستا را به درک فرهنگ عمیق کتاب و اندیشیدن ترغیب کرد. این موفقیت‌های کتاب‌خوانی سبب شدند، به ویژگی‌های روستاهای پاک خراسان رضوی، کتاب‌خوانی نیز به‌عنوان یک اصل دیگر اضافه شود.

در شهرستان جغتای با همکاری فرمانداری، باشگاه کتاب‌خوانی «استی» در جمع کودکان و نوجوانان روستاهای پاک قرار می‌گیرد و به ترویج کتاب می‌پردازد. یکی از رویکردهای مهم این باشگاه توجه به فرهنگ اصیل ایرانی و بومی بوده است. مروری بر آداب و سنن ابویسان در نوروز، ادای احترام به بزرگان ادب فارسی و نویسندگان امروز، فعالیت‌های فردی و جمعی کتاب‌خوانی و ... از جمله موارد قابل ذکر است.

■ **در مورد اینکه روستای پاک به چه روستایی می‌گویند، کمی برای خوانندگان توضیح دهید؟**
روستای پاک روستایی است که یکی از این مؤلفه‌ها را داشته باشد:

- عاری از بی‌سوادی، بی‌کاری، طلاق و اعتیاد باشد؛
- تمامی خانواده‌های روستا تحت پوشش بیمه روستایی باشند؛
- باسوادان روستا سالانه حداقل یک کتاب مطالعه کنند.

روستای ابویسان خدا را شکر بیش از ۹۰ درصد، سه مؤلفه روستای پاک را دارد (کتاب‌خوانی، با سواد بودن، و آمار کم طلاق).

■ **کتابخانه ابویسان در حال حاضر چند جلد کتاب و چند عضو فعال دارد؟**

در حال حاضر کتابخانه ما بالغ بر ۱۱ هزار جلد کتاب و بیش از ۳۰۰ عضو فعال دارد و در کنار تشویق اقشار گوناگون روستا به حضور در کتابخانه، دوره‌های آموزشی و هنری، مسابقه‌های فرهنگی و کتاب‌خوانی و... برگزار می‌کند.

روستای ابویسان در شهرستان جغتای در خراسان رضوی قرار دارد با جمعیتی کمتر از ۲۲۰ خانوار و ۸۰۰ نفر. کتابخانه این روستا از سال‌های ۱۳۸۵ به همت جهاد سازندگی وقت، آغاز به کار کرد، اما در طول این سال‌ها

نشیب و فرازهای بسیاری را پشت سر گذاشت و بعد از مدتی کاملاً تعطیل شد. در سال ۱۳۸۶، یافتن کتابی در میان کتاب‌های تلنبار شده و موش‌خورده کتابخانه متروکه روستا، بهانه‌ای شد تا جمعی از جوانان روستا تصمیم بگیرند کتابخانه روستا را دوباره راه‌اندازی کنند. با قرض گرفتن چند قفسه از مغازه‌های روستا، کتاب‌های قابل استفاده تفکیک شدند و فضایی که سال‌ها فراموش شده بود، به‌عنوان کتابخانه ابویسان شروعی تازه پیدا کرد.

■ **چطور شد که تصمیم گرفتید کتابخانه ابویسان را فعال کنید؟**

کار با جذب کودکان و بچه‌های مدرسه‌ها آغاز شد. کم‌کم با جذب افراد بیشتر و با کمک خیرین کتاب‌های بیشتری تهیه شد. حمایت مسئولان روستا در رونق کتابخانه و پابرجایی آن بی‌تأثیر نبوده است. کم‌کم زنان و دختران روستایی نیز جذب کتابخانه شدند. مردم کمک‌های خیرانه بسیاری داشتند و حتی زکات خود را به کتابخانه هدیه می‌دادند.

شاید دلیل اصلی تشکیل کتابخانه، حسرت‌ها و نداشته‌های دوران کودکی خودمان بود که نمی‌خواستیم نسل جدید روستا هم با آن مواجه شود. برای پر کردن اوقات فراغت در روستاها که کمترین امکانات رفاهی و تفریحی را دارند، چه چیزی بهتر از کتاب؟ چه چیزی بهتر از مطالعه و آموختن و لذت بردن از هم‌نشینی با کتاب؟

سال ۱۳۹۳ در جشنواره روستاهای دوستدار کتاب شرکت کردیم و در رده ۱۰ روستای برتر قرار گرفتیم. این عنوان برای ما به‌عنوان تنها نماینده استان خراسان، مسئولیت‌مان را دوچندان کرد. قبل از آن بارها در شهرستان جغتای به‌عنوان کتابخانه برتر روستایی انتخاب شده بودیم.

با حمایت خیرین روستا و هدیه جشنواره شروع به ساخت کتابخانه برای روستا کردیم و موفق هم شدیم.

کتابخانه ابویسان نه تنها یک کتابخانه، بلکه یک مرکز فرهنگی است که در آن جشن‌های دینی و ملی، گردهمایی‌های کودکان و نوجوانان و دوره‌های آموزشی برگزار می‌شود.

■ چه عواملی باعث افزایش حس کتاب‌خوانی در کودکان روستای ابویسان شده است؟

یک اصل مهم در جذب افراد به کتاب‌خوانی، پویایی و ترویج آن، و خستگی‌ناپذیر بودن مسئولان امور فرهنگی است. کتابخانه ابویسان تنها یک کتابخانه نیست، حالا یک مرکز فرهنگی است. تنها قرائت‌خانه نیست. محل بازی و سرگرمی بچه‌ها، محل جشن‌های دینی و ملی و محل گردهمایی کودکان و نوجوان و زنان روستا شده است. بچه‌ها هم کتاب می‌خوانند، هم در حیاط کتابخانه بازی می‌کنند و هم به کلاس‌های فرهنگی و هنری می‌روند. تنوع برنامه‌های ما در جذب افراد بسیار مؤثر بوده است.

■ میزان استقبال از کتابخانه روستای شما چقدر بوده است؟

در کنار اهالی روستا، کتابخانه ابویسان از روستاهای دور و نزدیک نیز عضو فعال دارد که مراودات فرهنگی خوبی دارند. خدا را شکر می‌کنم که فعالیت‌های فرهنگی در روستای کوچک ابویسان باعث شده است که مسئولان وزارت ارشاد و همچنین نویسندگان نام‌آشنایی همچون داوود امیریان، جعفر تونده‌جانی، محمد طلوعی و تعدادی از شاعران استانی با هزینه‌های شخصی خود به روستای ابویسان کشانده شوند. همه آن‌ها به عشق دیدن فعالیت‌های بچه‌های ابویسان آمدند.

■ نیازهای فعلی کتابخانه ابویسان چیست؟

سال‌هاست کتابخانه ابویسان قرار است در مجموعه کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور قرار بگیرد، اما دلیل رخ ندادن این اتفاق، همواره جمعیت کم روستا عنوان شده است. از نظر امکانات، برای تجهیز بیشتر و بهتر فضا و سهولت دسترسی به کتاب‌ها، نیاز به قفسه و... منابع تازه وجود دارد. اما مهم‌تر از همه این‌ها، توسعه فضای کتابخانه و ساخت سرای فرهنگ است. در یک سال گذشته نویسندگان و شاعران مطرحی از کشور و استان به ابویسان سفر داشته‌اند و در جمع دوستداران، نوجوانان و کودکان قرار گرفته‌اند. بی‌شک وجود سرای فرهنگ

در طبقه دوم کتابخانه سهولت حضور این افراد را رقم خواهد زد. چرا که حضور این افراد در گرایش و جذب اهالی روستا و به تبع آن، شهرستان بسیار اثرگذار بوده است.

■ کدام نهادها از کتابخانه روستای شما حمایت کردند؟

تا کنون مسئولان روستا و مردم، به‌ویژه کودکان و نوجوانان، مهم‌ترین حامیان کتابخانه بوده‌اند. در حین ساخت فضای جدید نیز مسئولان شهرستان و استان کمک‌هایی داشته‌اند. البته وعده‌های عمل نشده از سوی استانداری هم در این میان وجود داشته است. ضمناً اداره کل کتابخانه‌های خراسان رضوی نیز حمایت زیادی از کتابخانه ما داشته‌اند.

■ به نظر شما چه رویکردهای جدیدی را برای توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی باید برگزید؟

در واقع مسئله مهم و اساسی، ترویج و گسترش فرهنگ مطالعه است که در گرو مشارکت تمامی اقشار است. ولی در تأمین کتاب‌ها باید به نیازهای فکری، روحی و روانی و مخاطبان بر حسب سلیقه‌ها توجه شود تا جامعه با کتاب دوباره آشتی کند. همچنین لازم است بکوشیم با برنامه‌های ابتکاری و فرهنگ‌سازی، نوجوانان و جوانان را به سمت کتاب و کتاب‌خوانی سوق دهیم و با اجرای فعالیت‌های فرهنگی، کتاب‌خوانی را بین اقشار مختلف مردم اشاعه دهیم. اتفاق‌هایی مثل «جام باشگاه‌های کتاب‌خوانی» و «جشنواره روستاهای دوستدار کتاب» واقعاً حرکت‌های ثمربخشی بوده‌اند.

همچنین، با توجه به تأثیر دوران کودکی در جذب افراد به کتاب‌خوانی، درگیر کردن کودکان با کتاب در مهدکودک‌ها و دبستان‌ها، و پررنگ کردن فرهنگ کتاب‌خوانی در این سنین نیز باید بسیار مورد توجه قرار گیرد. امروزه همه مدرسه‌ها باید از کتابخانه‌های مفید استفاده کنند و هر دانش‌آموز حضورش در کتابخانه و استفاده از منابع آن را بخشی از فعالیت مدرسه‌اش بداند. فضای کتابخانه‌ای مدرسه‌ها باید به‌گونه‌ای تعبیه شود که در منظر و دید دانش‌آموزان باشد.